

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Επανεκκίνηση

Ισχυροί Δήμοι. Κάθε μέρα, δίπλα στον πολίτη

Εισήγηση Προέδρου

Επιτροπής Ενέργειας & Περιβάλλοντος

Ελευθέριου Ραβιόλου, Δημάρχου Καρύστου

Προσυνεδριακός Διάλογος
Ιωάννινα, 26 Σεπτεμβρίου 2024

Αξιότιμες Συναδέλφισσες, Αξιότιμοι Συνάδελφοι,

Αρχικά θα ήθελα να μεταφέρω τα συγχαρητήριά μου στους ανθρώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) που συμμετείχαν στην τόσο επιτυχή οργάνωση του φετινού Προσυνεδρίου της ΚΕΔΕ.

Ιδιαίτερη αναφορά οφείλω, επίσης, να κάνω στο γεγονός ότι η Επιτροπή Ενέργειας & Περιβάλλοντος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) έχει επεξεργαστεί τα τελευταία χρόνια και συνεχίζει να επεξεργάζεται μέχρι και σήμερα μια σειρά κρίσιμων θεμάτων (βλ. Ενεργειακό κόστος Δήμων, Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και αντισταθμιστικά οφέλη, Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Πληροφορική και Περιβάλλον, κ.λπ.) που **απασχολούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση της «επόμενης ημέρας»**. **Θέματα δύσκολα, ειδικά εκείνα που αφορούν στα ζητήματα της «Ενέργειας» στα οποία και αφιερώνεται το μεγαλύτερο μέρος της Ομιλίας μου**, που όμως είναι αναγκαίο να ενσωματώσουμε στην καθημερινή μας λειτουργία, για να έχουμε:

- Δήμους που να μπορούν να λειτουργούν εύρυθμα, να εξυπηρετούν και να προσφέρουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας στην καθημερινότητα και στα προβλήματα των Πολιτών,
- Υγιείς και βιώσιμες πόλεις,
- Πολίτες που θα ζουν με μία ποιότητα ζωής που αναλογεί στην σημερινή εποχή μας,
- και εν τέλει...μια καλύτερη Χώρα, μια καλύτερη Ελλάδα.

Οφείλω δε να αναφέρω ότι κάθε ειδική γνώση και κάθε επικαιροποιημένη πληροφορία που αποκτάται ή πρόκειται να αποκτηθεί μέσα από τις συζητήσεις μας στο παρόν Προσυνέδριο, θα μας κάνει ακόμη καλύτερους και ακόμη πιο αποτελεσματικούς στις αρμοδιότητες που έχουμε ως Δήμοι.

Ξεκινώντας στο σημείο αυτό την τοποθέτησή μου, θα μου επιτρέψετε αρχικά να αναφέρω ως Πρόεδρος της Επιτροπής Ενέργειας & Περιβάλλοντος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ), αλλά και με την πολυετή εμπειρία του εκλεγμένου Δημάρχου, πως η «Ενέργεια» - αν και αποτελούσε ανέκαθεν μια κεντρική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μία πολιτική που η Χώρα μας άρχισε ορθά τα τελευταία χρόνια να επιδεικνύει τη δέουσα σημασία που της αναλογεί – **για την Τοπική Αυτοδιοίκηση απέκτησε τον ίδιο (ίσως και μεγαλύτερο θα τολμούσα να πω κάποιες φορές) συντελεστή βαρύτητας με τα θέματα του «περιβάλλοντος» και της «κυκλικής οικονομίας - διαχείρισης απορριμμάτων»**.

Η ατζέντα όμως της «Ενέργειας» είναι «ιδιαίτερα μεγάλη» και πιο πολύ «ιδιαίτερα σύνθετη»... Εύκολα μπορεί κανείς να το αντιληφθεί αυτό αν αναλογιστούμε σε πόσα θέματα σχετικά με την ενέργεια είμαστε καθημερινά αποδέκτες... **Αναφέρω μόνο ορισμένα εξ αυτών...**

«Αυξημένες τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας και επιπτώσεις της στα νοικοκυριά, στις επιχειρήσεις, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση»

- «Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας».
- «Ενεργειακές Κοινότητες».
- «Ενέργεια, Κλιματική Αλλαγή και Ανάγκη για Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή».
- «Ενέργεια, ενεργειακή αποδοτικότητα και ενεργειακή αυτονομία».
- «Το δίλημμα της Απολιγνιτοποίησης την περίοδο της Ενεργειακής Κρίσης».
- «Ενέργεια και Ηλεκτροκίνηση».
- «Ενέργεια και η σημασία της στην επανεκκίνηση και στις αναπτυξιακές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας».
- «Γεωπολιτική διάσταση του ενεργειακού τομέα».

Με βάση την ενεργειακή ατζέντα που μόλις σας ανέφερα, είναι εύκολα αντιληπτό πως η **«Ενέργεια» αποτελεί μια πραγματικά πολύπλοκη εξίσωση για δυνατούς λύτες.**

Υπάρχει, λοιπόν, μόνο μια επιλογή και μόνο ένας δρόμος. Οι Δήμοι να γίνουν ενεργειακά «πράσινοι».

Να χρησιμοποιήσουν κάθε σύγχρονη τεχνολογία για να εξοικονομήσουν κάθε kWh ηλεκτρικής ενέργειας που δεν περισσεύει.

Να βελτιώσουν την ενεργειακή τους αποδοτικότητα και να καταστούν ενεργειακά αυτόνομοι σε όλα τα πεδία της καθημερινής τους λειτουργίας.

Να γίνουν συνδιαμορφωτές της περιοχής τους και να έχουν ουσιαστικό ρυθμιστικό λόγο γύρω από τα έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας που χωροθετούνται ή πρόκειται να χωροθετηθούν στα διοικητικά τους όρια.

Να εφαρμόσουν μια νέα αναθεωρημένη ενεργειακή πολιτική για το δημοτικό στόλο οχημάτων, τα δημοτικά κτίρια, τις δημοτικές εγκαταστάσεις τους (π.χ. κολυμβητήρια και άλλες αθλητικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις εκπαίδευσης και προώθησης του πολιτισμού, κ.λπ.)...ακόμη και για τα νοικοκυριά που πάσχουν από «ενεργειακή φτώχεια» και για τα οποία έχουμε υποχρέωση να είμαστε δίπλα τους και να τους υποστηρίξουμε.

Η μετάβαση όμως σε αυτό το νέο μοντέλο της «ενεργειακής λειτουργίας» των Δήμων δεν είναι εύκολη υπόθεση. Απαιτείται ουσιαστική και στοχευμένη στήριξη από τις Κεντρικές Υπηρεσίες του Κράτους. Απαιτείται το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας να ακούει τους Δήμους και τις θέσεις τους – θέσεις που είναι αποτέλεσμα της καθημερινής λειτουργίας τους και της εμπειρίας τους, και όχι προϊόν θεωρητικής προσέγγισης.

Οφείλω εδώ να επισημάνω ότι η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ), μέσω της αρμόδιας Επιτροπής Ενέργειας & Περιβάλλοντος, έχει εκφράσει πληθώρα θέσεων και από-

ψεων σε όλα τα νομοθετήματα που κατά καιρούς ήταν σε διαβούλευση και αφορούν διάφορα θέματα στο πεδίο της Ενέργειας. Μέχρι και στο πρόσφατο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας με τίτλο “Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης των αποβλήτων, τη βελτίωση του πλαισίου εξοικονόμησης ενέργειας, την ανάπτυξη των έργων ενέργειας και την αντιμετώπιση πολεοδομικών ζητημάτων”. **Πολύ περισσότερο**, όμως, θέλω να σταθώ στο γεγονός ότι οι θέσεις αυτές έχουν ενσωματώσει στον πυρήνα τους τα ιδιαίτερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι από διαφορετικά σημεία της Χώρας μας... Είναι απολύτως σαφές σε όλους ότι άλλες ιδιαιτερότητες έχουν Δήμοι μη διασυνδεδεμένων νήσων, **άλλες οι Δήμοι με μεγάλες συγκεντρώσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας**, άλλες οι «μεγάλοι» Δήμοι που εξ ορισμού έχουν μεγαλύτερες ενεργειακές ανάγκες και άλλες Δήμοι της Χώρας που επικρατούν ακραίες κλιματικές συνθήκες σε μεγάλες περιόδους του έτους.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα και από τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής Ενέργειας & Περιβάλλοντος να συνοψίσω θέσεις που έχουμε εκφράσει κατά καιρούς για τον τομέα της Ενέργειας και για θέματα συναφή με την Ενέργεια.

Στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας έχουμε εκφράσει με απόλυτο τρόπο **την αδιαμφισβήτητη ανάγκη για μετάβαση σε καθαρότερες μορφές ενέργειας**, όπως είναι η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια, κ.ά. Ήδη εδώ και πάρα πολύ καιρό υφίσταται ένα κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο, το οποίο έχει ενσωματωθεί στο εθνικό μας δίκαιο, για την προώθηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Ενώ σε ένα σύνολο Στρατηγικών για την προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης και σε ένα μεγάλο αριθμό Εθνικών και Κοινοτικών Πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος επισημαίνεται η ανάγκη ανάπτυξης ενός ενεργειακού τομέα που θα βασίζεται στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και στην ταχεία σταδιακή κατάργηση του άνθρακα. **Οφείλουμε, ωστόσο, στο σημείο αυτό να εκφράσουμε κάποιες βασικές μας θέσεις γύρω από τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας:**

- **1^{ov}:** Είναι γεγονός ότι θα πρέπει όλοι μας να καταβάλουμε σοβαρές προσπάθειες για να απομακρυνθούμε από δογματισμούς και να συνομιλήσουμε με καθαρό μυαλό για τα θέματα ΑΠΕ (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τοπικές Κοινωνίες και Επενδυτές έργων ΑΠΕ).
- **2^{ov}:** Οι Δήμοι και οι Τοπικές Κοινωνίες θα πρέπει να είναι συνδιαμορφωτές της νέας κατάστασης που αναμένεται να υπάρξει και ουσιαστικοί συνομιλητές.
- **3^{ov}:** Θα πρέπει να ανοίξει επιτέλους η συζήτηση περί των ανισταθμιστικών οφελών των Δήμων και των Τοπικών Κοινωνιών. Τα θεσμοθετημένα ανισταθμιστικά με συγκεκριμένα ποσοστά δεν ανταποκρίνονται σε αυτή τη νέα κατάσταση της «άνθισης» των ΑΠΕ στη Χώρα. Απαιτείται σοβαρός διάλογος και ουσιαστικά ανισταθμιστικά για τους Δήμους, τις Τοπικές Κοινωνίες και τα Νοικοκυριά. Θα πρέπει δε να δούμε τα α-

ντισταθμιστικά υπό το πρίσμα της αναλογικότητας, δεδομένου ότι υπάρχουν Δήμοι που έχουν επιφορτιστεί πλήρως την εγκατάσταση και λειτουργία έργων ΑΠΕ και έργων αποθήκευσης στα διοικητικά τους όρια, με ότι αυτό συνεπάγεται σε μεταβολές στο τοπίο, σε παρεμβάσεις επί του φυσικού περιβάλλοντος, σε οχλήσεις σε τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες, κ.λπ.

- **4^{ον}:** Για την εγκατάσταση και λειτουργία έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και έργων αποθήκευσης θα πρέπει επιτέλους να υπάρξουν σοβαροί περιβαλλοντικοί όροι και περιορισμοί. Και κυρίως περιβαλλοντικοί όροι και περιορισμοί που να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Ναι στις ΑΠΕ, αλλά με κανόνες. **Σε αυτούς τους κανόνες θα πρέπει να διασφαλίζονται πλήρως οι τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες.** Εξάλλου η πρόσφατη κρίση του πολέμου στην Ουκρανία έδειξε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προκρίνει ακόμη περισσότερο τον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και των νέων τεχνολογιών, όπως το Υδρογόνο, οι Μεμονωμένοι Σταθμοί Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας, κ.ά.

Για τον τομέα δε των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας οι Κεντρικές Υπηρεσίες επιβάλλεται σε συνεργασία μαζί μας να δείξουν δέουσα σημασία και προσοχή σε 3 θέματα:

- Στην ουσιαστική συμμετοχή των Δήμων κατά την αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας που επίκειται (*σύμφωνα με πληροφορίες του ΥΠΕΝ έως τέλος 12/2024*), την αναθεώρηση δηλαδή της ΚΥΑ 49828/2008 (ΦΕΚ 2464 Β').
- Στην ουσιαστική αναθεώρηση των αντισταθμιστικών οφελών. Η αναθεώρηση θα πρέπει να γίνει προς όφελος της Τοπικής Ανάπτυξης, των Τοπικών Κοινωνιών και της Κοινωνικής Στήριξης, καθώς και της προαγωγής περιβαλλοντικών δράσεων και έργων.
- Στην αποδοχή του πάγιου αιτήματός μας περί συμμετοχής εκπροσώπου του εκάστοτε Δήμου ή εκπροσώπου της ΚΕΔΕ, στον οποίο χωροθετούνται έργα ΑΠΕ, στο Κεντρικό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΚΕΣΠΑ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η συμμετοχή των Δήμων και μέσω αυτών των Τοπικών Κοινωνιών δεν μπορεί να επαφίεται μόνο στην κρίση του ΚΕΣΠΑ με την σύνθεση ως έχει σήμερα.

Τέλος, δεν μπορώ στο σημείο αυτό και να μην αναφερθώ στην ανάγκη υποστήριξης και προώθησης των «Ενεργειακών Κοινοτήτων». Τέτοια έργα μπορούν να δώσουν τη δυνατότητα στους Δήμους να επιτελέσουν ένα διπλό στόχο που ήδη έχουν θέσει: από τη μία να συμβάλλουν στην κάλυψη μέρους των σημαντικών και δυσβάσταχτων ενεργειακών αναγκών των Δήμων και από την άλλη να επιτελέσουν ένα κοινωνικό έργο, προσφέροντας ενέργεια σε νοικοκυριά που είναι αντιμέτωπα με την «ενεργειακή φτώχεια». Το αρμόδιο

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και οι λοιπές Αρχές θα πρέπει να δουν κατά προτεραιότητα το εν λόγω ζήτημα. Επίσης, το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα πρέπει να απαντήσει σε θεμελιώδη ερωτήματά μας για τις Ενεργειακές Κοινότητες. **Π.χ.** Πως γίνεται στο Άρθρο 24 του πρόσφατου Νομοσχεδίου του ΥΠΕΝ να διατυπώνονται «κατά παρέκκλιση» διατάξεις για τη χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης ακόμα και σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως κορεσμένα δίκτυα και τέτοιου είδους παρεκκλίσεις να μην υπάρχουν μέχρι σήμερα για τη διασύνδεση των Ενεργειακών Κοινοτήτων – ένα πάγιο αίτημα της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (;).

Στον τομέα της Ηλεκτροκίνησης ο ρόλος των Δήμων είναι ιδιαίτερα κρίσιμος. Η ΚΕΔΕ εξ αρχής διατύπωσε τη θετική της στάση, αποστέλλοντας από τη μία τις απόψεις της στο αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και από την άλλη απαντώντας θετικά σε κάθε πρόσκληση συνεργασίας από τη Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του προαναφερθέντος Υπουργείου, με σκοπό την επιτάχυνση της εκπόνησης και ορθής εφαρμογής των Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων. Επιπλέον η ίδια η ΚΕΔΕ υπέγραψε την «Πράσινη Συμφωνία» στην οποία συμμετέχουν 19 Φορείς, το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας και το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών. Μεταξύ άλλων, η ΚΕΔΕ δεσμεύτηκε για την ενεργή συμμετοχή των Δήμων στην επίτευξη του Εθνικού Στόχου με την προώθηση της ηλεκτροκίνησης και την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, την προώθηση ενός νέου μοντέλου αστικών μετακινήσεων εντός των πόλεων που θα δίνει κίνητρα για τη χρήση ηλεκτρικών αυτοκινήτων ηλεκτρικών scooter και ποδηλάτων, για την πρόκριση χρήσης MMM αντί των ΙΧ αυτοκινήτων με συμβατικά καύσιμα και για την προώθηση της επέκτασης των ποδηλατοδρόμων.

Στον τομέα τέλος της Ενεργειακής Απόδοσης η ΚΕΔΕ έχει διατυπώσει κατά καιρούς σειρά τεκμηριωμένων θέσεων σχετικών με την ανάγκη βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των νέων κτιρίων και των υφιστάμενων, με την ανάγκη να υπάρξουν χρηματοδοτικά και άλλα κίνητρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, κ.λπ.

Τέλος, αν και κεντροβαρικά η παρούσα Ομιλία μου εστίασε κατά κύριο λόγο στα σημαντικά ζητήματα της «Ενέργειας», οφείλω εκ της θέσεώς μου ως Πρόεδρος της Επιτροπής Ενέργειας και Περιβάλλοντος να πω πως η Επιτροπή έχει εργαστεί και έχει διατυπώσει σημαντικές θέσεις και για τα ζητήματα του «Περιβάλλοντος». **Ενδεικτικά** αναφέρω κάποια εξ αυτών:

- Την ανάγκη χρηματοδότησης των Δήμων για την υλοποίηση καινοτόμων έργων στα ζητήματα των «πράσινων υποδομών» (Green Infrastructure), καθώς και έργων/δράσεων βασισμένων στη φύση (Nature-based solutions).

- Την ανάγκη υποστήριξης των Δήμων στα ζητήματα των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής και της υλοποίησης έργων για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή. Επανειλημμένως έχουμε υποστηρίξει ότι οι Δήμοι είναι εκείνη η βαθμίδα της Διοίκησης που είναι αποδέκτης των σημαντικότερων επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής.
- Την ανάγκη συμμετοχής των Δήμων στα ζητήματα προστασίας της βιοποικιλότητας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και συμμετοχής εκπροσώπου των Δήμων σε όλα τα σχήματα/Μονάδες που συστήνονται από τις Κεντρικές Υπηρεσίες και έχουν ως αντικείμενο την υλοποίηση έργων και δράσεων για την προστασία/διατήρηση της τοπικής βιοποικιλότητας. Εδώ οφείλω να επισημάνω ότι την παρούσα περίοδο είναι σε εξέλιξη ακόμη οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες που εκπονήθηκαν (με αναθέτουσα αρχή το ΥΠΕΝ). Οι εν λόγω μελέτες αφορούν στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000 της Χώρας μας, οι οποίες ως γνωστόν καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο αριθμό των εκτάσεων της Χώρας και που θα καθορίσουν – με Προεδρικά Διατάγματα – τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες στις προαναφερθείσες προστατευόμενες περιοχές, ήτοι θα καθορίσουν τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες σημαντικών εκτάσεων των Δήμων μας.

Συναδέλφισσες & Συνάδελφοι,

Από τη μικρή σύνοψη των τόσο σημαντικών θεμάτων και προκλήσεων που μόλις σας ανέφερα και που έχουν να αντιμετωπίσουν οι Δήμοι καθίσταται σαφές ότι **η προσαρμογή στην νέα ενεργειακή κατάσταση και στις ενεργειακές και περιβαλλοντικές επιταγές που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το πρόσφατο εθνικό θεσμικό πλαίσιο είναι εξαιρετικά δύσκολη. Οφείλουμε, ωστόσο, όλοι μας να δράσουμε άμεσα, ταχύτατα και αποτελεσματικά.**

Οι Δήμοι έχουν μεγάλο φορτίο μπροστά τους. Ένα φορτίο που δεν τους αναλογεί. Όμως είμαστε εδώ να συνεχίσουμε να υπηρετούμε την Τοπική Ανάπτυξη, την Ποιότητα ζωής των Τοπικών Κοινωνιών και την Προστασία του Περιβάλλοντος.

Ελευθέριος Ραβιόλος

Πρόεδρος Επιτροπής Ενέργειας & Περιβάλλοντος

Δήμαρχος Καρύστου